

Modelový region Wümme v Dolním Sasku a Brémách

PRÁCE
S VEŘEJNOSTÍ

Spolupráce, přírodě blízký vývoj toku, Natura 2000

Říční krajina Wümme u Brém

Povodí řeky Wümme v Dolním Sasku a v Brémách představuje **modelový region pro naplnění Rámcové směrnice o vodách**. „Wümme je dobrým příkladem, který ukazuje, jak lze v jednotném konceptu propojit ochranu vod a přírody se zemědělstvím ve smyslu Rámcové směrnice o vodách.“ (Fritz Holzwarth, BMU, 2002). Pozoruhodná je **intenzivní práce veřejnosti**, která v tomto regionu jeví zájem o otázky vývoje toků, a podíl **různých aktérů na plánování a provádění jednotlivých opatření**. Z nestátních organizací je tu aktivní **Nadace NordWest Natur (NWN)**, která projekt koordinuje.

Oblast

Modelový region Wümme zahrnuje celé povodí řeky Wümme se všemi jejími přítoky. Wümme pramení na Lüneburské pláni na hoře Wilseder a svými 156 km protéká Dolním Saskem a Brémami. Povodí se rozpíná na rozloze 2188 km², z čehož 2031 km² se nachází v Dolním Sasku a 157 km² na území Brém. Wümme je součástí evropské sítě chráněných území Natura 2000.

Povodí a spolková země: Vesra; Dolní Sasko a Brémy

Typ vodního toku podle LAWA: 16 (prvních 5 km), 14 (až k 19. km), 15, 22.2 (až k soutoku přítoků)

Zařazení v systému hodnocení očekávaných výsledků podle RSV:
částečně přírodní, částečně významně pozměněný

Indikativní ukazatelé zatížení a dopadů (RSV):

neprůchodnost, deficity ve struktuře toku, podíl jemného sedimentu, difúzní znečištění

Status ochrany: oblast Natura 2000, z části přírodní rezervace

Podnět

Ochrana řek a potoků v povodí Wümme má dlouhou tradici. Již v 90. letech byla provedena rozsáhlá revitalizační opatření, a to především v ochranných oblastech Borgfelder Wümmewiesen a Fischerhuder Wümmeniederung. Mezioborové pracovní skupiny přítom zpracovávaly plány vývoje toku. Na velkoryse pojaté zahajovací akci v roce 2002 k problematice Rámcové směrnice o vodách a ochrany přírody vznikl nápad udělat z Wümme vzorový region pro implementaci této směrnice, na němž spolupracovali vodohospodáři, zájmové spolky, ochránci přírody, rybářské spolky a jiní.

Cíle

Pod heslem „Na cestě k dobrému stavu“ se v modelové oblasti uskutečňují příkladná opatření k přírodě blízkému vývoji krajiny povodí. Hlavní důraz se klade na **zapojení zájmových území a široké veřejnosti** s cílem „zahrnout do realizace Rámcové směrnice o vodách různorodý význam vody pro člověka a krajinu v oblasti Wümme“. (NWN brožura, Říční krajina Wümme)

Aktéři/ postup

Zodpovědnost za prosazování Rámcové směrnice v povodí Wümme leží na dolnosaském Zemském podniku pro vodohospodářství, ochranu pobřeží a přírody (Landesbetrieb für Wasserwirtschaft, Küsten- und Naturschutz NLWKN) – podnikovém úřadu Verden (Betriebsstelle Verden) a na brémském senátoru pro ochranu přírody. Od roku 2004 se při realizaci cílů RSV angažují členové všech relevantních spolků a sdružení z povodí 24 – Wümme. V roce 2005 byla založena **oblastní spolupráce Wümme**, v níž jsou zastoupeny zájmové a ekologické spolky, zemědělci a lesní hospodáři, územní spolky a další zájmové skupiny. Hlavní vedení a odpovědnost má Zemský podnik (NLWKN), jinak se řízení ujal Spolek pro péči o povodí a krajinu Teufelsmoor.

Důležitými aktéry z nestátní sféry jsou nadace **Stiftung NordWest Natur** (od roku 2006, předtím projekční kancelář Wümme WWF), biologická stanice Osterholz a rybářské spolky. Od roku 2003 existuje tzv. síť vodních ekologických sdružení Dolní Sasko/Brémy, která má na regionální úrovni pokračovat v iniciativě projekční kanceláře WWF a jmenuje se **Wassernetz Wümme** (Vodní síť Wümme, vznik v roce 2005). V letech 2006 a 2007 proběhla výroční setkání a exkurze. Ukázalo se ale, že je velmi těžké udržet tuto převážně dobrovolnickou síť po léta v chodu. V současnosti provádí podstatné aktivity v projektu několik jedinců.

Opatření

Nadace NordWest Natur se podílí především na **projektech pro práci s veřejností** při modelovém záměru Wümme. V rámci studie proveditelnosti k tomuto projektu vydala koncem roku 2006 **brožuru** „Říční krajina Wümme – na cestě k dobrému stavu“. Brožura nastiňuje jak roli vody v krajině, cíle a opatření, tak pracovní principy a těžiště ochrany přírody. Na základě konceptu nadace NordWest Natur bylo od roku 2007 vydáno devět **tématických letáků**. Vydavatelem je pracovní skupina zájmových spolků v oblasti Wümme a Zemský úřad (NLWKN) – podnik Verden. Letáky zpracovávali nejruznější aktéři, od ekologického spolku po vodohospodářské úřady.

Od roku 2004 zvou WWF, resp. Nadace NordWest Natur a severoněmecká Akademie ochrany přírody (Die Norddeutsche Naturschutzakademie) každoročně veřejnost na **Wümmetag** (Den Wümme). Tato regionální akce je se svými ca

Dvě vydání devítičlenné informační řady.

Modelový region Wümme v Dolním Sasku a Brémách

60 účastníky spíše forem k tématům Rámcové směrnice o vodách. Zájmové instituce a aktivisté opustí každodenní rutinu a sejdou se k rozhovoru, aby se odbourala vzájemná nedůvěra. Důležitou součástí programu je pokaždé půldenní exkurze. Aby se prohloubil dialog o aktuálních tématech, organizuje nadace NordWest Natur od roku 2006 ve spolupráci se Zemským podnikem (NLKWN) **Thementage** (tématické dny): v roce 2006 ke správě povodí, v roce následujícím k financování a usku-tečňování jednotlivých opatření a konečně v roce 2008 na téma Rámcová směrnice o vodách a obce.

V roce 2005 vstoupila na trh **kniha** „Wümme – od pramene k ústí“, která nabízí pohled na umění, přírodu a historii říční kra-jiny Wümme. **Databáze opatření**, kterou na internet umístil zemský podnik (NLKWN), skýtá přehled o již uskutečněných a plánovaných opatřeních v povodí Wümme.

Z iniciativy nadace NordWest Natur se na jaře 2008 rozjel projekt „**Místní projekční týmy za dobrý stav**“ (trvat by měl 33 měsíců). K projekční skupině náleží rybářské spolky Lauenbrück, Fintel a Westerversede, biologická stanice Osterholz, BUND Dolní Sasko, spolek pro rybaření a ochranu povodí Lilienthal a nadace NordWest Natur. Projekt je založen na dvou podstatných poznatcích:

- „Rámcová směrnice o vodách ještě nevzešla z obce.“
- Spolupůsobení veřejnosti lze nejspíše očekávat tam, kde se podílí na ovlivnění výsledků konkrétních projektů.

Obsahuje následující hlavní body:

- vzbudit zájem místních obyvatel, spolků a škol o vodní tok v obci, nejlépe je nadchnout: *Voda je zážitek!*
- Vysvětlit záměry Rámcové směrnice o vodách a znázornit je na příkladu: *Vědění o vodě rozšiřuje obzory!*
- Zvolené části potoka uvést do dobrého ekologického stavu: *Toky jsou (opět) zdravé!*

Projekt tzv. „Tekoucí třídy“ (Flie-bendes Klassenzimmer)

Projekční týmy dostávají celkově 190 000 eur (od loterie BINGO Dolní Sasko, soukromých nadací, NLKWN/ místní spolupráce Wümme a z vlastních prostředků nadace). RSV – Téma-tický den je dotován jako jednodenní akce 2500 až 5000 eur. Studie proveditelnosti Wüm-me včetně brožury „Na cestě k dobrému stavu“ byla financována 45 000 eur díky BINGO Dolní Sasko, brémskému senátoru za životní prostředí, nadaci Manfreda Hermsena a vlast-ním prostředkům nadace. Spolupráce na vodní síti Wümme není financována třetí stranou.

Díky informovanosti a účasti veřejnosti se v oblasti Wümme daří u regionálních aktérů zlepšit povědomí o cílech a obsahu Rámcové směrnice o vodách. Nejnovější aktivity se snaží ještě lépe oslovit místní obyvatele. Za **factory úspěchu** dosavadní spolupráce ve-řejnosti, resp. její účasti v oblasti Wümme se pokládá:

- nadprůměrně dobrá spolupráce mezi ochránci přírody, vodohospodáři a zájmovými spolky;
- intenzivní spolupráce ochránářských spolků a rybářů;
- rostoucí propojení nevládních spolků ochrany přírody, které jsou schopny spoluvytvářet víceletý projekt a jsou nositeli záměru.

Náklady/ financování

Výsledky/ hodnocení

Kontakty

Literatura/ Odkazy

Stiftung NordWest Natur
Nadační projekční kancelář pro ochranu přírody
Gunnar Oertel
Am Dobben 44, 282 03 Bremen
Tel.: 0421 / 71006
Fax: 0421 / 7949393
E-Mail: info@nordwest-natur.de
www.nordwest-natur.de

Stiftung NordWest Natur(2006):Flusslandschaft Wümme-Unterwegs zum guten Zustand, Brožurka.
Kunstverein Fischerhude in Buthmanns Hof (Herausgeber)(2005):Die Wümme von der Quelle bis zur Mündung.
Lemb, Rebekka: „Information und Partizipation bei der Umsetzung der Wasserrahmenrichtlinie in Deutschland und Spanien“, Diplomarbeit, 2008.
Download unter www.wuemme-meerforelle.de/13html.

Zdroje obrázků: baerens & fuss (Karte); Deseniß(1),Stiftung NordWest Natur(2),Ralf Gerken(3)
Přeloženo z německých „Steckbriefe zur WRRL – Umsetzung“ od Grüne Liga e.V.

Redakce: Michael Bender, Tobias Schäfer, Anja Lägél, Tereza Dvořáková, Gunnar Oertel, Katrin Kusche
Stav: duben 2009

Přeložila: Tereza Dvořáková, Zuzana Burdová
Upravila: Zora Kasíková

Bundesministerium
für Umwelt, Naturschutz
und Reaktorsicherheit

Arnika
Program Ochrana přírody
Ing. Jana Vítnerová
Chlumova 17, 130 00 Praha 3
Tel/fax: 222 781 471, 222 782 808
E-mail: priroda@arnika.org
www.priroda.arnika.org

Projekt „Best practice“ příklady z Německa a České republiky“ je financován Spolkovým ministerstvem životního prostředí a Spolkovým úřadem pro životní prostředí. Tyto instituce nenesou žádnou zodpovědnost za správnost a úplnost údajů ani případné narušení práv třetích osob. Názory vyjádřené v textu nemusí odpovídat názorům těchto institucí.

GRÜNE LIGA e.V.
Bundeskontaktstelle Wasser
Prenzlauer Allee 230
10405 Berlin
Tel.: +49 30 4433 91 -44 Fax: -33
E-Mail: wasser@gruene liga.de
Internet: <http://www.wrri-info.de>